GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 6. Joi, 9 (21) Ianuariu. 1886.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei“.

Cu I Ianuariu 1886 st. v., se începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ 6 „
„ unŭ anŭ 12 „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Rugămŭ pe domnii abonențĭ, ca sĕ bine-voiască a-șĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea ḍiarului.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Abonarea se póte face mai ușorŭ și maî repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de pân'acum li se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fășiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Administrațiunea.

Incapacitate orĭ rea credință?
II.

Brașovŭ, 8 Ianuariu 1886.

„Politicŭ este, lucru cu sfatŭ, cuviinciosŭ și lealŭ este, ca în fața agitațiunilorŭ și ațîțărilorŭ neîntrerupte ale pressei maghiare, nisce ómenĭ carĭ pretindŭ a „apĕrá“ reputația némului românescŭ, sĕ se foloséscă de espresiunĭ nesocotite, carĭ sĕ fiă citate ca „piese justificative“ contra nóstră de oficioșii dela „Nemzet“ și „Pester Lloyd“ — cum s'a întêmplatŭ din nou ḍilele aceste? Nu le-a fostŭ destulŭ confrațilorŭ noștri, că prin asemenĭ nechipsuințe au datŭ prilegiŭ la strămutarea juriului dela Sibiiu la Clușiu? Ce mai vorŭ? Vorŭ sĕ ne însufle credința, că tóte le facŭ cu premeditare?“

Cu aceste cuvinte amŭ încheiatŭ articululŭ nostru dela 17 (29) Decemvre anulŭ trecutŭ („Gaz. Trans.“ nr. 279), în care le-amŭ adresatŭ colegilorŭ dela „Tribuna“ nisce obiective, seriόse, dér bine-voitóre întrebărĭ cu privire la purtarea lorŭ. Aceste întrebărĭ le-amŭ susținutŭ cu citate din articulii de fondŭ ai „Tribunei“, și pentru ca publiculŭ românŭ sĕ nu fiă cumva sedusŭ a crede, că amŭ căutatŭ cérta cu lumînarea, amŭ motivatŭ tăcerea nóstră până în ḍiua aceea, scriindŭ în acelașĭ articulŭ:

„Amŭ tăcutŭ păn'acum, fiindŭ că așa ne impuneau împrejurările; acum însĕ, după ce foile oficióse maghiare declară afacerea cu „proclamația“ ca terminată și încă terminată în favórea reputației politice a poporului nostru, trebue sĕ ne dămŭ sémă de atitudinea ce au observat'o și unii și alții în acéstă afacere și de urmările ei.“

Dreptŭ dovadă, că intențiunea nóstră a fostŭ binevoitóre și dictată de interesulŭ comunŭ este faptulŭ, că în numitulŭ articulŭ amŭ citatŭ numai din „Tribuna“ și în adinsŭ numai unele espectorărĭ ale ei din cele mai puținŭ compromițătóre față cu causa nóstră națională și amŭ evitatŭ de-a înfățișa publicului cele mai nouĕ „piese justificative“ luate din „Tribuna“ și publicate în pressa subvenționată maghiară din întru și din afară.

Amŭ fostŭ în dreptŭ a aștepta, ca colegii dela „Tribuna“ sĕ rĕspundă la întrebările nóstre cu aceeașĭ obiectivitate décă nu și cu aceeașĭ bunăvoință, sĕ ne rĕspundă cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcĭ era vorba de-o cestiune fórte seriósă, asupra căreia trebuia sĕ fiă lămurițĭ toțĭ Românii, era vorba de ceea ce se numesce în viața ostășéscă: cestiunea disciplinei luptătorilorŭ în fața inimicului.

D-lŭ Ioanŭ Slavicĭ, directorulŭ „Tribunei“, — căcĭ cu dênsulŭ avemŭ de lucru, mai alesŭ după ce ne spune că „Tribuna“ nu mai este a întemeiătorilorŭ ei, ci este organulŭ prin care își esprimă d-sa vederile proprie pe basa angagiamentelorŭ luate — acestŭ domnŭ, care susține despre sine „că este unŭ omŭ cu multe cunoscințe și cu cele mai întinse relațiunĭ literare“ (Tribuna Nr. 3 din 1886) s'a gânditŭ vr'odată seriosŭ la însemnătatea cuvintelorŭ: disciplina în luptă față cu inamiculŭ? Are d-sa cea mai mică ideiă despre ceea ce însémnă a lupta „umĕrŭ la umĕrŭ“, cum vrea sĕ facă pe lume a crede, că ar fi intențiunea d-sale? A sêmțitŭ d-sa vr'odată ceea ce va se ḍică solidaritatea între frațĭ?

Décă da, atuncĭ cum s'a pututŭ ca d. Slavicĭ sĕ ḍică că la articululŭ nostru obiectivŭ, bine motivatŭ și eșitŭ din cugetŭ sincerŭ și lealŭ față cu frații noștri și cu causa nóstră comună, „ne va rĕspunde abia după ce „Tribuna“ va apăré în formatulŭ ei măritŭ. orĭ décă nu va fi neapăratŭ chiar nicĭ atuncĭ;“ cum s'a pututŭ ca dreptŭ mulțămire, că amŭ vrutŭ sĕ-i deschidemŭ ochii, ca sĕ nu dea din nou în gropĭ și sĕ nu ne compromită din nou causa națională prin nechipsuințele sale, ne impută, că „n'amŭ sci ce facemŭ?“

Cine a impiedecatŭ pe directorulŭ „Tribunei“ de-a ne ḍice: frațilorŭ sunteți în retăcire, eată aceste și aceste sunt considerațiunile, ce mĕ conducŭ și carĭ îmĭ „determină“ atitudinea?

Dér va ḍice unulŭ séu altulŭ din prietenii d-lui Slavicĭ, pe carĭ acesta scie sĕ-i îmbete așa de bine cu frase obscure și viclene, că „Tribunei“ nu-i pasă, deórece ea a reprodusŭ întregŭ articululŭ din nr. 279 alŭ „Gazetei“, în care este combătută purtarea ei.

Veḍĭ asta-i aia! „Da liegt der Hund begraben“ (aicĭ e buba).

Una din douĕ: orĭ nutresce d. Slavicĭ intențiunĭ sincere și leale față cu confrații sĕi orĭ nu. In casulŭ dintâiu trebuia sĕ ne dovedéscă, că nu-i este indiferentŭ de-a trăi cu noi în ințelegere orĭ în neînțelegere, și décă amŭ redicatŭ contra lui acusărĭ grave, era datorŭ sĕ se apere, ca sĕ ne convingă despre nestrămutata sa sinceritate și lealitate. De aicĭ urméză, că reproducândŭ articlulŭ nostru din nr. 279 era cu atâtŭ mai multŭ moralicesce obligatŭ a se pronunța asupra intrebărilorŭ, ce le-amŭ adresatŭ „Tribunei.“

Ce noimă a avutŭ dér publicarea articulului nostru, cu observările personale vătămătóre, când d. Slavicĭ era hotărîtŭ a nu rĕspunde? Vrut'a d-sa sĕ seducă pe cetitorii sĕi ca sĕ nu înțelégă adevĕratele sale intențiunĭ, orĭ că a voitŭ sĕ se insinue earășĭ în vr'o parte séu alta?

Noi i-amŭ rĕspunsŭ multŭ mai moderatŭ de cum a meritatŭ, că nu era vorba de „certurĭ uriciόse“, ci de aceea ca unŭ ḍiarŭ, care pretinde a fi naționalŭ *sĕ 'șĭ dea sémă înaintea publicului românŭ despre atitudinea sa,* precum este datoria orĭcărui organŭ *cinstitŭ*, și amŭ argumentatŭ prin alțĭ câțĭva articulĭ, aserțiunile nóstre.

D-lui Slavicĭ nu i-a mai datŭ mâna sĕ publice și aceștĭ articulĭ fără a rĕspunde la ei, dér pentru aceea ne suprinde în numĕrulŭ din urmă din 1885 alŭ „Tribunei“, cu următórea „lămurire:“

„Din mai multe părțĭ deodată s'a datŭ acum spre sfêrșitulŭ anului năvală asupra „*Tribunei*“, dér cu deosebită vehemență mai alesŭ în colónele diarului „*Gazeta Transilvaniei*“ și în ale foii „*Telegrafulŭ Românŭ*“. E învederată intențiunea cu care s'a pornitŭ acéstă campaniă tocmai acum, când se facŭ abonamentele pentru viitorulŭ anŭ, și de aceea sentimentulŭ de *pudóre literară* m'a determinatŭ sĕ cruțŭ pe cetitorii „*Tribunei*“ și sĕ nu-i mâhnescŭ de sfintele sĕrbătorĭ, preocupându-i cu certurile urîte, care s'au pornitŭ în vederea celorŭ mai ordinare interese.“

„Câtŭ pentru „*Gazeta Transilvaniei*“ în deosebĭ, interesele comune cerŭ, ca publiculŭ sĕ fiă cruțatŭ și pe viitorŭ, și décă colegii noștri din Brașovŭ nu au voitŭ sĕ țină sémă de aceste interese, le vomŭ avé noi în vedere și vomŭ trece, ce-i dreptŭ, cu adêncă mâhnire, dér vomŭ trece cu spiritŭ îngăduitorŭ peste nemotivatele insolențe, care compromitŭ reputațiunea nóstră literară mai multŭ decâtŭ puteau sĕ ne atingă pe noi.“ (Tribuna nr. 297 din 1885.)

In timpŭ ce directorulŭ „Tribunei“ rĕspunde la frățescile nóstre admoniărĭ în modulŭ acesta, pe care ne reservămŭ alŭ caracterisá mai de aprópe, continuă a merge înainte pe cărarea nechipsuințelorŭ și provócă printr'unŭ nou articulŭ, („Tribuna“ nr. 295 din 1885) ḍece ḍile după dojana ce iamŭ făcut'o *prin nisce insinuărĭ îndreptate în contra Românilorŭ ardelenĭ,* unŭ procesŭ de presă, de natură a servi adversarilorŭ noștri dreptŭ *justificare a strămutărei juriului la Clușiu.*

Din peninsula Balcanică.

Nota colectivă ce au adresat'o marele puterĭ Serbiei, Bulgariei și Greciei, îndemnându le sĕ se desarmeze, n'a avutŭ nicĭ unŭ resultatŭ. Ministrulŭ sêrbescŭ Garașanin a rĕspunsŭ puterilorŭ, că Serbia nu se póte desarma, pentru că nu vrea sĕ fiă surprinsă în casulŭ când tractările de pace n'arŭ avé unŭ bunŭ sfêrșitŭ. Rĕspunsulŭ ministrului a produsŭ o mare mulțămire în tóte cercurile sêrbescĭ.

Grecia n'a rĕspunsŭ încă, dér e lucru sigurŭ că refusă desarmarea și speră multŭ în isbênda planurilorŭ sale, pentru că Creta îi va înlesni multŭ operațiunile, dândŭ de lucru Turciei prin revolta ce ar isbucni în momentulŭ începerei ostilităților. Scrisorĭ din Creta adeverescŭ, că se țină numeróse adunărĭ, care votéză unirea cu Grecia.

Ce privesce Bulgaria, până acum nu se scie ce rĕspunsŭ va da. Considerândŭ însĕ, că Serbia și Grecia au rĕspunsŭ negativŭ la nota colectivă, Bulgaria încă nu va da altŭ rĕspunsŭ decâtŭ negativŭ, și chiămarea sub arme a întregei ostirĭ a Serbiei ce ni s'a comunicatŭ prin telegrama de erĭ, va face pe Bulgaria sĕ'șĭ recheme sub arme și ea trupele ce din causa marelorŭ cheltuelĭ le concediase pe timpŭ nedeterminatŭ.

Turcia a declaratŭ, că nu se desarméză nicĭ ea, câtŭ timpŭ nu se vorŭ desarma cele trei state cărora li s'a adresatŭ nota.

In asemenea împrejurărĭ e greu a spera într'unŭ bunŭ resultatŭ alŭ tractărilorŭ de pace, de cumva nu va espira chiar armistițiulŭ, fără ca sĕ se întrunéscă delegații păcii. Atâta se mai vorbesce cu privire la tractările de pace, că ele se vorŭ face în Bucurescĭ, locŭ care convine ambelorŭ guverne, sêrbescŭ și bulgarŭ. Unii ḍicŭ că s'ar puté întêmpla ca delegații sĕ se întrunéscă în Turnu-Severinŭ séu în Calafatŭ. Sigurŭ însĕ nimicŭ nu se scie.

Muntenegru e îngrijatŭ de unirea Bulgarilorŭ; elŭ se teme că prin acésta s'ar puté periclita interesele poporului sêrbescŭ, pentru că Bulgarii și în viitorŭ vorŭ nutri nisuințe de espansiune. Câtŭ pentru Grecia, în Muntenegru domnesce o dispozițiune simpatică.

Desbaterile asupra bugetului Ungariei

In ședința dela 16 Ianuariu a camerei deputaților, celŭ dintêiu luà cuvêntulŭ deputatulŭ:

Margitay, care vorbì despre relațiunile cu Croația criticândŭ politica de ḍece anĭ a guvernului. De ḍece anĭ guvernulŭ n'a făcutŭ altceva decâtŭ a călcatŭ constituțiunea, dorințele poporului nu le-a împlinitŭ, poporulŭ e sĕracŭ, comerciu și industriă Ungaria n'are, dér Jidovii sĕ înavuțescŭ. De ḍece anĭ guvernulŭ lucréză numai pentru ridicarea Jidovilorŭ. Petele cele negre, ce le-a făcutŭ guvernulŭ pe corpulŭ constituțiunei în timpŭ de ḍece anĭ, oratorulŭ nu le póte enumĕra de multe ce suntŭ. Sate întregi suntŭ în Ungaria, ai cărorŭ locuitorĭ,

iobagii de odinióră, n'au nicī o bucăţică de pămêntŭ. Numai corupţiune şi sărăciă se întêmpină în tóte clasele şi în tóte direcţiunile. Ţéra se pustiesce şi în curêndŭ Jidovii vorŭ înlocui aristocraţia, pe proprietarī, advocaţī, medicī, cetăţenii industriaşī şi comercianţī. Economulŭ abia se mai susţine şi în curêndŭ va cădé şi elŭ. Respinge bugetulŭ.

Beōthy nu găsesce în espunerea ministrului de finance garanţia pentru o fericită desvoltare a criticei situaţiunī financiare. Elu nu e mulţămitŭ de relaţiunile dintre Croaţia şi Ungaria. Suntŭ puţinŭ mulţămitóre actualele stărī din Croaţia din punctulŭ de vedere alŭ ideii de statŭ maghiarŭ. De altmintrelea elŭ aprobă şovinismulŭ maghiarŭ, pentru că este o propriă apĕrare îndreptăţită. Peste totŭ, cea mai caracteristică tactică a ministrului-preşedinte este de a declara de rĕi patrioţī pe deputaţii naţionalī de limbī strĕine, când ei se plângŭ aci de reaua administraţiune, şi d'a imputa deputaţilorŭ oposiţionalī maghiarī, carī cerŭ o accentuare a ideilorŭ naţionale, că suntŭ şoviniştī. Oratorulŭ nu se îndoiesce că pe steagulŭ ministrului-preşedinte stă întărirea ideei de statŭ ungarŭ, în faptă însĕ nu urmăresce altŭ scopŭ decâtŭ întărirea puterei sale. Ministrulŭ-preşedinte n'a făcutŭ nicī o scólă politică. Regimulŭ Tisza este unŭ regimŭ personalŭ şi mai curêndŭ séu mai târdiu vorŭ trebui sĕ se ivéscă tóte relele lui consecinţe. Unŭ casŭ caracteristicŭ istorisesce oratorulŭ. Era într'o societate festivă în comitatulŭ Bihorului. Venì vorba despre politică. Atuncī unŭ domnŭ strigă: »Lăsaţī la o parte politica, Tisza cugetă pentru noi toţī.« Asta este, Tisza e lăsatŭ sĕ cugete şi sĕ lucreze pentru toţī. Ăsta'i unŭ tablou, cum se ghemuesce naţiunea înaintea pré putinţei ministrului-preşedinte.

Barla dice că Ungaria nu e statŭ democraticŭ, dér nicī măcarŭ creştinŭ, căcī legile de dare suntŭ aşa făcute, că nu mĕsóră cu egală mĕsură celui tare şi celui slabŭ. Aduce ca esemplu proprietatea Labod a ministrului de comerciu Szechenyi şi proprietatea comunei Labod. Cu cifre arată cum e favorisatŭ ministrulŭ şi cum e apĕsată comuna cu darea. Orī că ministrulŭ nu e bunŭ economŭ, căcī venitulŭ sĕu, darea s'a micşoratŭ, — şi atuncī cum póte fi elŭ ministru de agricultură? Sĕu venitulŭ sĕu nu s'a micşoratŭ, şi atuncī darea e nedreptŭ socotită. Şi venitulŭ acestorŭ dărī nedreptŭ socotite se întrebuinţéză spre scopurī rele, de esemplu pentru fondulŭ de dispositiune. Unŭ scopŭ, pentru care nu cutezī sĕ te mărturisescī, e unŭ scopŭ demnŭ de pedepsă. Asemenea scopurī rele mai suntŭ premiele, ce se dau zeloşilorŭ esecutorī de dare şi pensiunile ministrilorŭ. Acestŭ bugetŭ, care servesce unorŭ scopurī aşa de rele, e lipsitŭ de base morale, şi decī îlŭ respinge.

Orban dice că guvernulŭ de adī lucră lucrarea lui Sisifŭ, vrea sĕ mérgă 'nainte şi dă 'ndĕrĕtŭ. Nicī unŭ succesŭ materialŭ séu moralŭ nu póte arăta acestŭ guvernŭ, care n'are pricepere sănĕtósă, dacă cumva sporirea dărilorŭ cu atâtea milióne nu e o 'nşelătoriă. Unŭ astfelŭ de guvernŭ în orī-ce statŭ constituţionalŭ din lume ar fi trântitŭ, pe când la noi jubiléză. Guvernului îi place a arăta Ungaria egală cu Austria, dér ea e numai o coloniă supusă Austriei, n'avemŭ armată, finance, vamă şi Băncī deschilinite. Guvernulŭ Tisza a făcutŭ din Ungaria unŭ statŭ sclavŭ, copii ei suntŭ duşī în oştire străină ca sclavii vênduţī cu banī, şi oficerii străinī se pórtă cu ei ca coloniştii cu sĕlbaticii, şi acéstă sclăviă ţine 12 anī. Oratorulŭ voteză pentru moţiunea lui Helfy.

Tōrs dice că în Austria guvernulŭ a ţinutŭ sémă de sarcinele poporului şi a redusŭ cheltuelile. Elŭ nu crede că guvernulŭ intenţionéză seriosŭ sĕ restabilésca echilibrulŭ, câtă vreme ministrulŭ de finance nu vine cu unŭ proiectŭ, în care cheltuelile sĕ fiă micşorate în comparaţiă cu cele din anulŭ trecutŭ. Dacă hârtia de statŭ austriacă stă cu 10—12 procente mai susŭ ca cea ungurésca, e o dovadă că piaţa de banī e de părere, că isvórele de ajutorare ale Ungariei vorŭ sĕca mai curêndŭ ca ale Austriei. Votéză pentru moţiunea lui Helfy.

Szalay găsesce că bugetulŭ nu e realŭ, nu corĕspunde stărilorŭ actuale. Bugetulŭ guvernului Tisza este numai unŭ proiectŭ d'a face nouĕ datorii. Elŭ încă e pentru moţiunea lui Helfy.

Ministru-preşedinte *Tisza* dice că va vorbi nu atâtŭ la obiectŭ, câtŭ mai multŭ la cele ce s'au disŭ asupra situaţiunei politice generale. După ce face câteva observărī la imputările făcute asupra bugetului, continuă astfelŭ:

Onorată cameră! Vréu sĕ mĕ ocupŭ acum cu aceea acusaţiune, ce a adus'o mai cu sémă d. deputatŭ Horanssky în contra politicei guvernului din punctulŭ de vedere alŭ raporturilorŭ cu Croaţia şi cu naţionalităţile. (Sĕ audimŭ!)

Onoraţii domnī deputaţī suntŭ, în parte celŭ puţinŭ, forte uitucī, ei înfăţişéză lucrulŭ ca cum înainte de 1848 ar fi esistatŭ raporturī idylice între Ungaria şi Croaţia. Aţī uitatŭ, cum sĕ cânta Davoria, aţī uitatŭ afacerile dela Turopolja, aţī uitatŭ discusiunile amare cu archiepiscopulŭ Haulik în Poşionŭ; atuncī a fostŭ o pace, iubire şi linisce generală. Aţī uitatŭ încă şi timpurile mai recente; aţi uitatŭ, ce s'a întêmplatŭ după 1867, când partlda unionistă din Croaţia s'a disolvatŭ, ce tendinţe au eşitŭ la ivélă. Pentru aceea, că acum în Croaţia o partidă ultraistă vorbesce într'unŭ tonŭ, de care în interesulŭ Croaţiei trebue sĕ ne pară rĕu, şi pe care din tóte punctele de vedere trebue sĕ-lŭ condamnămŭ. taceţī responsabilă politica guvernului. Aşa dér onorată casă, décă aceştī domnī, ultraiştii, sbieră acolo mai tare. ca mai nainte, óre causa acesteia e că guvernulŭ faţă cu interesele Ungariei le favoriséză, séu faţă cu ei e indulgentŭ, şi nu aceea e causa, şi de acésta credŭ că ar trebui sĕ se bucure: că este acum în Croaţia unŭ banŭ, o maioritate parlamentară care se luptă pentru lege şi pentru susţinerea relaţiunilorŭ esistente cu Ungaria? Ar fi uşorŭ a-i face sĕ tacă, acésta ar fi o înţelepciune simplă: poftiţī şi lăsaţi-i, ca sĕ submineze liberŭ terenulŭ. atuncī vorŭ fi linişţiţī, vorŭ surîde indestuliţī, şi dóră vorŭ vota încredere domnilorŭ deputaţī. Mai vorbiţī şi despre cestiunea naţionalităţilorŭ. Referitorŭ la acésta trebue sĕ observŭ, că într'adevĕrŭ într'o straniă situaţiune ne aflămŭ cu onorata parte contrară. Décă so sesce vr'unŭ raportŭ neplăcutŭ şi necorectŭ, acela sĕ trimbiţă ca unŭ mare periculŭ naţionalŭ, firesce numai pentru aceea ca guvernulŭ şi în acéstă privinţă sĕ fiă acusatŭ că nu face nimicŭ nicī pe acestŭ terenŭ; acésta are pe de o parte efectulŭ, că acolo unde locuescu patrioţī fricoşī, se înspăimêntă aceştia; pe de altă parte aceia, carī agitéză contra ţĕrii si legii se incuragiază. După aceea firesce se dovedesce că nimicŭ nu s'a întemplatŭ, acésta nu vréu a o atribui meritului guvernului, cu tóte că, credeţi-mé, în acéstă privinţă guvernulŭ îşī împlinesce datorinţa; nu s'a întêmplatŭ însĕ nimicŭ pentru că — precum amŭ amintitŭ adeseorī şi o repeţescŭ şi acum — în contra patriotismului maiorităţii naţionalităţilorŭ din ţéră nu putemŭ sé ne plângemŭ, trebue însĕ sĕ veghiămŭ ca acéstă poporaţiune a ţĕrii, astădī încă patriotică, nu cumva se fiă infectată de agitatorii, carī lucréză în direcţiă contrară. Când apoi guvernulŭ se adreséză cătră D-vóstră, ca în contra acestorŭ agitatorī sĕ-i daţī arme'n mână, atuncī se dice că nu mai este nicī o agitaţiune în Ungaria; că a născocit'o numai guvernulŭ, ca pretextŭ spre a-şī dobêndi mijlóce de putere. (O voce în stânga estremă, e adevĕratŭ!) Da, este adevĕratŭ, că acésta sĕ întêmplă din partea d-vóstră, şi e lucru tristŭ, căcī acésta póte numai sĕ strice ţĕrii, ér nu sĕ foloséscă. Şi în acéstă privinţă sunt érăşī forte uitucī domnii. Ore după 1867 până la 1875 în şi afară de acéstă cameră, n'au rĕsunatŭ multŭ mai desŭ şi multŭ mai aspru vorbele lovitóre ale naţionalităţilorŭ, de cum se întêmplă astădī? Aţī uitatŭ D-vóstră ântêia condamnare a lui Miletici? Aţī uitatŭ demonstraţiunile cu carī l'au primitŭ, când fu eliberatŭ? Aţi uitatŭ, dér şi aceea aţī uitatŭ, că fiindŭ interpelatŭ ministrulŭ de interne de atuncea, baronulŭ Wenckheim, pentru acéstă procedură, noi deputaţii carī amŭ şedutŭ în aceea parte a camerei amŭ fostŭ cei dintêiu, carī amŭ apĕratŭ pe ministrulŭ de interne.

E dreptŭ, că atuncī multe mergeau altmintrelea. Atuncī nu s'a aflatŭ nicī unŭ conducĕtorŭ alŭ oposiţiunii care, pentru ca se acuse guvernulŭ de politică sa, ar fi disŭ următórele (Minist. cetesce): »Unde-i acelŭ guvernŭ înţeleptŭ, care pe de o parte prin economia sa cruţătóre, pe de altă parte prin stîrpirea corupţiunei, prin administraţiune onestă şi dréptă, — acum fiţī atenţī — sĕ facă plăcutŭ şi demnŭ statulŭ ungarŭ şi acelora, carī numai pentru aceea se alipescŭ de acestŭ pămêntŭ, pentru că locuescŭ aicea, dér de altmintrelea nu au nicī o evlaviă pentru acestŭ pămêntŭ.« O astfelŭ de declaraţiune pare că îndreptăţesce pe locuitorii de limbă nemaghiară, că décă cumva nu le merge bine aicea în tóte direcţiunile, ei nu suntŭ îndatoraţī a sé lipì cu iubire de acéstă ţéră. O astfelŭ de declaraţiune tocmai aşa încuragiéză nisuinţele necorecte ale naţionalităţilorŭ, întocmai ca aceea, când respectivulŭ bărbatŭ oposiţionalŭ impută guvernului, că înzadarŭ şī-a împlinitŭ cineva cu fidelitate datorinţele patriotice; décă nu s'a născutŭ ca maghiarŭ — negreşitŭ mai adaugă: şi nu ţine cu oposiţiunea — atuncī ii insinuă că acela-i rĕu patriotŭ, că e trădătorŭ de patriă. Nu onorate d-le deputatŭ, nu e aşa. Dér' décă conóscemŭ pe cineva din trecutulŭ sĕu, că este unulŭ din puţinii apostolī ai Schulverinului între Germanii noştri, séu că în timpulŭ de strălucire a fostŭ unulŭ din cei mai activī bărbaţī ai Omladinei, séu că este unŭ daco-românŭ, numai pentru aceea nu-lŭ vomŭ recunósce pe acela de bunŭ patriotŭ, fiindŭ că insoţesce pe unulŭ séu altŭ capŭ alŭ oposiţiunei în călĕtoriele sale de corteşŭ. (Sgomotŭ în stânga). Eu din punctulŭ de vedere alŭ naţionalităţilorŭ, de atuncī, de când am dreptulŭ a vorbi în acéstă cameră — nu numai în acestŭ locŭ neîntreruptŭ am urmatŭ o direcţiune: a respinge orī ce pretenţiune ce merge pré departe, dér din contră, a nu ceda nicī pretenţiunilorŭ şovinismului maghiarŭ. Destulŭ de desŭ am fostŭ atacatŭ pentru acésta din urmă. Consecinţa din partea D-vóstră nu zace în tendinţă, ci în aceea că mĕ atăcaţī totŭ-déuna: odată pentru aceea, că suntŭ şovinistŭ maghiarŭ, că persecutŭ naţionalităţile; altădată pentru aceea, că de dragulŭ naţionalităţilorŭ ne gligŭ interesele statului ungarŭ. (Sgomotŭ în stânga.) Spre adovedi cu câtŭ stămŭ mai rĕu acum din punctulŭ de vedere alŭ naţionalităţilorŭ, d. deputatŭ Horanssky citéză reuniunea de cultură formată în timpulŭ mai nou. Onorată cameră, dacă maghiarismulŭ trebue sĕ se apere, cum a disŭ elŭ, atuncī nu trebue sĕ se apere adī mai multŭ ca mai nainte. Căcī d. deputatŭ nu va contesta — e în genere cunoscutŭ şi doveditŭ prin statistică — că maghiarismulŭ în ultimulŭ decenju şi în numĕrulŭ relativŭ, adecă în numĕrulŭ acelora, carī se márturisescŭ ca Maghiarī şi vorbescŭ unguresce, n'a scădutŭ în ţéră, ci a crescutŭ sonsiderabilŭ. Décă dér trebuinţa d'a se apĕra esista în mai mare mĕsură acum 15—18 anī şi atuncī nu s'au formatŭ asemenea reuniunī cum se forméză adī, nu este acésta mai multŭ o dovadă, că în sînulŭ statului ungurescŭ întăritŭ poporulŭ maghiarŭ se simte întăritŭ şi în stare a primi lupta cu sorţī de isbêndă? Este permisŭ ca acea activitate, ce o esercită aceste reuniunī şi care — dacă ele nu se lasă a fi cuprinse de unŭ şovinismŭ esageratŭ — póte fi spre mântuirea naţiunii — este permisŭ ca aceea activitate după legile nóstre şi după impunerile unei politice înţelepte sĕ se esercite la provocarea guvernului? Dacă eu aşŭ fi încercatŭ acésta, de sigurŭ d. deputatŭ ar fi fostŭ între aceea, carī pentru acésta m'ar fi atacatŭ. Asta nu e aşadară órecum corectura pentru o mancitate în acţiunea guvernului; ci pe lângă acţiunea guvernului păşesce — fiindcă ea speră adī în isbêndă — în acţiune societatea, care atâta timpŭ s'a odihnitŭ. Eu considerŭ acésta ca unŭ simptomŭ, ca o dovadă îmbucurătóre despre aceea, că consciinţa de sine şi speranţa într'unŭ succesŭ esistă adī în mai mare mĕsură ca mai înainte; şi acésta nu póte fi unŭ argumentŭ contra politicei guvernului. Intréga mea lucrare şi activitatea nóstră pe acele băncī (arătândŭ spre stânga) şi aci nu au fostŭ prin nimicŭ altceva conduse, decâtŭ prin întărirea statului ungarŭ. (Mişcare în stânga estremă, Thaly: în limba germană!) Idea de statŭ maghiarŭ — adecă eu sunt unŭ rĕu Germanŭ — sĕ póte apĕra şi în limba germană, precum şi în 1849 luptele s'au câştigatŭ mai multŭ pe temeiulŭ ordinelorŭ de di, făcute în limba germană (Mişcare în stânga estremă, o voce: Da, de Görgey! Strigăte în stânga: Bem, Bem! O voce în stânga estremă: Şi limba germană a armatei?!) La acéstă întrebare voiu rĕspunde ând se va desvolta interpelarea. (O voce în stânga: La tractarea bugetului ministerului de interne!) Cum că amŭ servitŭ şi servescŭ ideii de statŭ maghiarŭ, mĕ provocŭ la fapte. Dacă adī creditulŭ Ungariei e mai mare, acésta — aveţī dreptate — nu e urmarea politicei financiare a guvernului ungurescŭ, ci a acelei credinţe convinse în esistenţa statului ungarŭ. Şi dacă acésta credinţă e adī mai tare ca orī-când dela 1867, trebue că în adevĕrŭ acelŭ guvernŭ, care în timpulŭ din urmă a condusŭ afacerile ţĕrii, şī-a împlinitŭ datoria sa în aceea direcţiune.

De aci încolo ministrulŭ-preşedinte se ocupă de bugetŭ cu deamĕruntulŭ, lăudândŭ ispràvile financiare ale guvernului.

SCIRILE DILEI.

In Pesta s'a pornitŭ unŭ curentŭ pentru *înfiinţarea unui cercŭ agricolŭ în Ardealŭ.* Diarele maghiare, în onórea acestei pornirī, se întrecŭ în a scrie articulī de fondŭ, dicêndŭ că „Albina“ din Sibiu ar espropria pe Maghiarī. „Egyetértés“ adauge, că e informatŭ din isvorŭ sigurŭ, că ministrulŭ Tisza ar fi promisŭ pentru acestŭ scopŭ 500,000 fl. din bugetulŭ ţĕrii. Precum se vede reacţiunea devine totŭ mai cutezătóre:

—x—

„Kolozsvári Kőzlőny“ scrie, că averea »Kultur-egylet“-ului în banī gata se urcă la 95,552 fl. 35 cr. »A decea parte a unui milionŭ e deja gata! Inainte!“ esclamă fóia bugetară. Potcóvele şi frêulŭ le are, mai trebue calulŭ. Pentru acesta trebue unŭ milionŭ şi „Ellenzek“ speră, că în dece anī îlŭ va avé reuniunea de maghiarisare.

—x—

Nesiguranţa în unele comitate, ca alŭ Timişului şi Oedenburgului, ia pe di ce merge dimensiunī periculóse. Mulţime de furturī se întêmplă, fără ca făptuitorii sĕ fiă descoperiţī, şi acéstă împrejurare îi face şi mai cutezătorī.

—x—

Preotulŭ ungurescŭ Horvath din Gyergyo-Alfalău s'a sinucisŭ în dilele trecute.

—x—

Douĕ-decī şi unu de Maghiarī din America, scrie „Kol. Közl.“, au cumpĕratŭ câte o faţă din manuscriptele lui Jókay. Se scie că o faţă din acelŭ manuscriptŭ e 2 fl. şi că Jókay aceştī banī îi dă „Kultur-egylet“ului.

—x—

In comitatele Hunedóra şi Turda-Arieşŭ bântue cumplitŭ difterita, cu deosebire în Haţegŭ şi în comuna Chitidŭ (comit. Hunedóra). In acésta din urmă douĕ din trei părţī au fostŭ seceraţī copii de acéstă epidemiă. In comunele Mureşŭ-Ludoşŭ, Grindu, Luna de Arieşiu şi Lunca (comit. Turda Arieşiu) din 117 casurī, 70 au fostă urmate de mórte.

—x—

O telegramă din Praga spune, că la 14 Ianuariu au trecutŭ pela gara dela graniţă Bodenbach *20,000 de ghiulele de tunŭ*, din fabrica lui Krupp, pentru *România* în 11 vagóne. Se aştéptă şi alte transporturī de materialŭ de rĕsboiu pentru România.

—x—

Corpulŭ învéţătorescŭ din *Satulŭ nou* din *Bănatŭ* va da la 16 Ianuariu c., în localulŭ lui Paul Iovanovicī, cu cooperarea diletanţilorŭ, unŭ *concertŭ împreunatŭ cu danţŭ* în favorulŭ copiilorŭ de scólă sĕracī. Programulŭ e: 1) „Sängerlose“ corŭ de Kwiatkovsky, cântatŭ de reuniunea de cântărī din Franzfeld. 2) Uvertură la opera „Zampa“ de Herold pentru pianŭ, esecutată de d-şóra Mileva Oka. 3) „Visulŭ meu“ romanţă, solo cu acompaniare de pianŭ, esecutată de d. I. Gaspar şi d-na M. Popŭ. 4) „Valurile Dunării“ valsŭ de I. Ivanovicī pentru violină şi acompaniare de pianŭ, esecutatŭ de d. I,

Knoll și d-na M. Popŭ. 5) „Gesellschaftslied" corŭ de Hofmeister, cântatŭ de d-șóra Darinka Oka. 6) „La Belle Serbe" de R. Löffler pentru pianŭ, esecutatŭ de d-șóra Darinka Oka 7) „Das Lied" corŭ de Spohr, cântatŭ de reuniunea din Franzfeld. 8) „Carnevalŭ de Bucuresci" de F. Lorenz, esecutatŭ de d-na M. Popŭ. 9) „Esti-Kar" corŭ de K. Kreutzer, cântatŭ de corpulŭ învĕțătorescŭ. După concertŭ danțŭ. Inceputulŭ la 7 și jum. óre séra. Intrarea de persónă 80 cr., de familă 1 fl. 50 cr. Ofertele mărinimóse se vorŭ chita pe cale publică.

—x—

Funcționarilorŭ austriacĭ din Bosnia li s'a încuviințatŭ unŭ terminŭ de trei anĭ, pentru ca sĕ se decidă, décă vreu sĕ rĕmână în serviciulŭ bosniacŭ séu sĕ se întórcă în serviciile lorŭ de mai nainte.

Teatru, musică, declamațiune.

Beiușŭ, 10 Ianuariu 1886.

Ședința festivă în memoria fundatorului Samuilŭ Vulcanŭ. Tinerimea română de cl. VII și VIII din gimnasiulŭ română gr. cat. din Beiușŭ, precum în anii precedențĭ totŭ, așa și în acesta, inspirată de memoria gloriosului fundatorŭ și mecenatŭ alŭ gimnasiului nostru *Samuilŭ Vulcanŭ*, a ținutŭ o ședință festivă și publică în onórea tuturorŭ fundatorilorŭ și mecenațilorŭ cu următórea programă: 1) »Marșulŭ lui Mihaiu Eroulŭ« esecutatŭ de corulŭ instrumentalŭ sub conducerea lui *Stefan Nagy* și supraveghiarea d-lui prof. *Traianŭ Farkas*. 2) „Cuvêntŭ de deschidere prin conducĕtorulŭ societății d-lŭ prof. *Vasiliu Stefănica*, în care a arĕtatŭ folosulŭ gimnasiului acestuia — mai alesŭ pentru provinciele ungurene locuite de Românĭ. — 3) „Cântecului gintei latine" esec. de corulŭ vocalŭ sub conducerea d-lui prof. *Iónŭ Butênŭ*. 2) »Caher« poesiă de I. Negruzzi, declamată de *Nicolau Popovicĭ* stud. de cl. VII. 5) »Polca Irina« de Stefanŭ Nagy esec. de corulŭ instrumentalŭ. 6) „Die Bürgschaft" de Fridrick Schiller declamată de *Romulŭ Vernica* stud. de cl. VIII. 7) „Dorile frumóse" esec. de corulŭ vocalŭ. 8) »O privire fugitivă asupra literaturei române din secululŭ XVIII și XIX", disertațiune de *Iónŭ Domianŭ* stud. de cl. VIII. 9) „Valurile Dunării" valsŭ de I. Ioanovicĭ esec. de corulŭ instrumentalŭ. 10) »Pókaine« de P. Gyulai, declamată de *Iustinŭ Ardelénŭ*. 11) »Stéua Romaniei" esec. de corulŭ vocalŭ. 22) „Potpouri române" de Stef. Nagy, esec. de corulŭ instrumentalŭ. 13) »Muciu Scevola" de P. Dulfŭ decl. de *Iuliu Moldovanŭ* stud. de cl. VIII. 14) Polca „Kincsem" de C. Bock esec. de corulŭ instrumentalŭ. 15) Cuvêntŭ de închidere prin conducĕtorulŭ societății de lectură. 16) „Drumŭ bunŭ" esec de corulŭ vocalŭ. După esecutarea bine reușită a acestei programe publiculŭ adunatŭ părăsi sala ducêndŭ fiecare cu sine o suvenire plăcută. *I. C.*

—*—

Séra de Sântŭ-Vasiliu și anulŭ nou în Caransebeșŭ. Reuniunea de cântărĭ și musică din locŭ, scrie „Fóia Diecesană", s'a îngrijitŭ și în anulŭ acesta, ca publiculŭ românŭ de aicĭ sĕ aibă o pré plăcută petrecere în preséra anului nou. La órele 8 séra sala cea mare dela „Pomulŭ verde« s'a împlutŭ de óspețĭ. Corulŭ bărbătescŭ și miestŭ sub conducerea dirigentului sĕu, a bravului și multŭ iubitului cântărețŭ alŭ nostru Nicolae Popovicĭ, a esecutatŭ cu multă precisiune piesele anunțate în programă. Aplausele sgomotóse au fostŭ rĕsplata și recunoscința meritată a publicului față de dirigentŭ și cântărețĭ. A urmatŭ apoi joculŭ, făcêndu-se începutulŭ cu »Hora«. Era o priveliște înălțătóre de inimă a vedé pictoresculŭ costumŭ naționalŭ purtatŭ de drăgălașele domnișóre: Andreevicĭ, Popovicĭ, Velovanŭ, Bordanŭ, Jonașŭ, Stoicevicĭ, Diaconovicĭ, Dona, și de dómnele: Velovanŭ, Paulŭ și Biju. La medŭ de nópte când césulŭ a bătutŭ 12, membrii reuniunei de cântărĭ și musică se postară în mijloculŭ salei și din sînulŭ lorŭ se înălță președintele Iónŭ Bartolomeiu și prin o cuvêntare ocasională făcŭ panegiriculŭ anului vechiu 1885 și salută pe celŭ nou 1886. Au urmatŭ apoi pofțirile reciproce de anŭ nou fericitŭ și joculŭ pe conta acestui anŭ s'a continuatŭ până diminéța.

CONVOCARE.

Adunarea generală a »Societății de lectură a inteligenții române din Orĕștiă și giurŭ« se convócă prin acésta pe ḑiua de 18 (30) Ianuariu 1886 după amedĭ la 3 óre, în localulŭ societății.

Pentru comitetŭ:

Samuilŭ Popŭ, m. p., președinte. *Avramŭ Armianŭ*, m. p. notariu.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

SOFIA, 20 Ianuariu. — Bulgaria, rĕspunḑêndŭ la nota colectivă a marilorŭ puterĭ, respinge propunerea de desarmare arĕtândŭ că Serbia se înarméză cu mai mare zelŭ și grabă ca orĭ și când Bulgaria se va desarma, îndată ce puterile îĭ vorŭ garanta, că Serbia nu va cuteza nicĭ unŭ alŭ doilea atacŭ contra Bulgariei.

SOFIA, 20 Ianuariu. — Guvernulŭ bulgarŭ a primitŭ propunerea Germaniei, desemnândŭ Bucurescii ca locŭ alŭ tractărilorŭ de pace.

BEYRUT, 20 Ianuariu. — (Scirea „Agenției Havas") Turcia trimite numĕróse arme în Syria pentru înarmarea tuturorŭ Musulmanilorŭ.

BIBLIOGRAFIA.

Salutândŭ cu bucuriă apariținnea „Fóiei diecesane" din Caransebeșiu, publicămŭ următorulŭ estrasŭ din programulŭ ei:

„Fóia diecesană" are de scopŭ a mijloci o comunicațiune intelectuală mai vie între organele diecesei, câtŭ și între toțĭ iubitorii de înaintarea binelui bisericii și scólei nóstre. Ca organŭ de publicitate alŭ diecesei va da locŭ în partea sa oficiósă tuturorŭ publicațiunilorŭ emanate dela diferitele oficii și forurĭ ale diecesei, precum: ordinațiunĭ, cerculare, edicte, concursurĭ etc. servindŭ astfelŭ ca unŭ repertoriu pentru informațiunĭ despre intréga mișcare administrativă înlăuntrulŭ organismului diecesei. Acéstă fóiă va cuprinde și o parte menită studiului sciințificŭ și literarŭ. care, ținêndŭ sémă de împrejurările nóstre culturale, va stărui sĕ lumineze ómenii nostri, îndeosebĭ pe preoțĭ, învĕțătorĭ și cărturarii poporului îndreptândŭ, întregindŭ și sporindu-le treptatŭ cunoscințele neapĕrată de lipsă pentru ḑilnica lorŭ ocupațiune.

Enunțându-se acésta ca principiu, vomŭ lucra într'acolo, ca credincioșii bisericei nóstre, avêndŭ ei orĭcare misiune, sĕ dobândéscă cu încetulŭ putința de a-șĭ împlini cu scumpătate datorințele și de a folosi cu pricepere și cu succesŭ drepturile ce ni le garantéză autonomia bisericei nóstre. Pe când suntemŭ hotărîțĭ sĕ apĕrămŭ autonomia bisericei și a sfintelorŭ ei așeḑăminte apostolice, ne vomŭ da silința de altă parte sĕ înălțămŭ puterea intelectuală și morală a preotului în implinirea cu pricepere a datoriilorŭ împreunate cu înalta sa chemare, stăruindŭ totdeodată din rĕsputerĭ pentru ameliorarea durabilă a stărei lui materiale pe căĭ și cu mijlóce, carĭ se vorŭ împăca cu starea actuală a poporului nostru.

Pentru ajungerea acestorŭ scopurĭ organulŭ nostru va suleva și va discuta cestiunĭ, carĭ privescŭ pracsa de tóte ḑilele a preotului. Tractate, alŭ cărorŭ obiectŭ va fi alesŭ din cerculŭ de activitate alŭ preotului, vorŭ da lămurirĭ cu privire la modulŭ de a aplica învĕțăturile bisericii la păstorire. Ele vorŭ căuta sĕ sporéscă cunoscințele preotului în materii teologice și în pracsa ritului bisericii nóstre, carĭ se vorŭ tracta la timpulŭ sĕu în conferințe preoțescĭ. Ele vorŭ cuprinde inviațiunĭ cu privire la ținuta publică și privată a preotului precum și instrucțiunĭ privitóre la afacerile sale administrative, dându-i astfelŭ învĕțăturĭ practice, care sĕ-lŭ lumineze în aplicarea disposițiunilorŭ statului nostru organicŭ și în efeptuirea ordinațiunilorŭ mai înalte. Ținêndŭ sémă de fapticele trebuințe ale preotului, materiile, ce se vorŭ succede la timpulŭ sĕu una pe alta, vorŭ oferi preotului o lectură folositóre, întărindu-i puterile pentru o demnă păstorire,

In ce privesce pe învĕțătorĭ mânecămŭ dela idea, că jertfele poporului aduse scólei cerŭ a fi despăgubite în prima liniă prin o instrucțiune solidă. Credemŭ că, ca jertfirea acestei din urmă nicĭ unŭ meritŭ, fie elŭ de orĭ-ce natură, nu póte înălța valórea statului învĕțătorescŭ. Pe când vomŭ pleda pentru îmbunătățirea stării sale materiale, vomŭ stărui de altă parte sĕ cultivămŭ în învĕțătorŭ interesŭ pentru chemarea sa propriă. Prin tractarea materiilorŭ de valóre teoretică și practică, alese din tóte ramurile de instrucțiune elementară, fóia nóstră va căuta sĕ întregéscă treptatŭ cunoscințele și deprinderile învĕțătorului din sfera educațiunei și instrucțiunei. Aceste materii, servindŭ în parte ca continuare la materiile percurse în conferințele învĕțătoresci, vorŭ atinge la rândulŭ lorŭ cestiunĭ, carĭ atâtŭ în cuprinsŭ câtŭ și în formă se vorŭ mișca în cerculŭ de gândire și de ḑilnică trebuință a învĕțătorului. Oprurile didactice vorŭ găsi în acestŭ organŭ prețuirea cuvenită obiectivă, mai vêrtosŭ cu scopulŭ de a lumina învĕțătorii în folosirea lorŭ. Credemŭ a face în chipulŭ acesta celŭ mai bunŭ serviciu învĕțătorului dândŭ și acestuia o lectură folositóre, care sĕ contribue a-i întări atâtŭ sciința câtŭ și puterea și sĕ-i înlesnéscă împlinirea grelei sale chemărĭ.

***

Insciințare. — Multele agende de totŭ soiulŭ, sporite în ḑilele din urmă într'unŭ modŭ fórte însemnatŭ, abia 'mĭ lasă timpulŭ de lipsă la redactarea ḑiarelorŭ „*Amiculŭ Familiei*" și „*Preotulŭ Românŭ*". Dreptŭ aceea voindŭ a'mĭ jertfi totŭ timpulŭ disponibilŭ spre a redica aceste două ḑiare ale, mele la nivoulŭ publicității moderne și aflândŭ pentru continuarea scrierei periodice poporale „*Cărțile Săteanului Românŭ*" unŭ individŭ destoinicŭ, în persóna d-lui *Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ*, bine cunoscutŭ publicului românŭ din scrierile sale de până acum — i-am predatŭ d-sale redactarea și editarea mai departe a acestei scrierĭ.

Despărțindu-mĕ déră prin acestea de „*Cărțile Săteanului Românŭ*", înființate chiar acuma-sŭ ḑece anĭ (1 Ianuariu 1876): mulțămescŭ fierbinte tuturorŭ Româniloru de inimă și sêmțĕminte, carĭ, în mânia tuturorŭ pornirilorŭ dușmănóse și a numeróselorŭ procese de pressă urzite contra nóstră în decursulŭ acestorŭ ḑece anĭ, ni-au rĕmasŭ credincioșĭ susținătorĭ — fiă ca colaboratorĭ, fiă ca abonanțĭ. Impărtășéscă, îĭ rugămŭ, în binevoitorulŭ lorŭ sprijinŭ moralŭ și materialŭ și pe noulŭ redactorŭ-editorŭ, care de bună sémă îșĭ va da tótă nisuința spre a se face demnŭ de acestŭ sprijinŭ, îmbunătățindŭ din ce în ce mai multŭ „*Cărțile Săteanului Românŭ*".

Dumneḑeu cu noi și cu causa nóstră.

Gherla, 10 Ianuariu 1886 s. n.

N. F. Negruțiu m. p.
redactorŭ și proprietarŭ.

Rugare. — Precum se vede din insciințarea de mai susŭ, am luatŭ asupra-mĭ redactarea și editarea pe mai departe a scrierei periodice poporale. „*Cărțile Săteanului Românŭ*" susținute până acum cu atâtea jertfe din partea d-lui *N. F. Negruțiu*, proprietarŭ în Gherla și redactorŭ alŭ ḑiarelorŭ „*Amiculŭ Familiei*" și „*Preotulŭ Românŭ*".

Dreptŭ aceea, prin acéstă deschidŭ abonamentŭ pe anulŭ 1886 la scrierea poporală „*Cărțile Săteanului Românŭ*". Va eși în 1/13 a fiecărei lunĭ câte o carte de o cólă în învălitóre colorată, papirŭ bunŭ, tiparŭ mĕruntŭ și îndesatŭ; și va publica: 1) Biografii de ale bărbațilorŭ Românĭ, carĭ au cultivatŭ literatura, cu deosebire cea poporală, aducêndŭ totd'auna mustre din scrierile lorŭ; 2). Materialŭ din literatura purŭ poporală: poveștĭ, fabule, proverbie, datine, cântece și altele; 3) Noțițe economice și îndrumărĭ speciale relative la cultivarea pomilorŭ și a altorŭ ramĭ de economia; 4). Articlii din literatura scrisă, carĭ vomŭ crede că suntŭ interesanțĭ pentru poporulŭ nostru; 5). Articlii din higiena poporală, anunciurĭ despre scrierĭ cu deosebire poporale, vechĭ și nouĕ; 6) Varietățĭ, ce scimŭ că interesézä pe poporulŭ nostru; — politică însĕ — *ba*.

Ceremŭ déră sprijinulŭ moralŭ și materialŭ a publicului cetitorŭ românŭ și mai alesŭ a prea veneratului clerŭ, a onorabilului corpŭ învĕțătorescŭ și a tuturorŭ cărturarilorŭ dela sate spre a puté satisface justelorŭ asceptărĭ.

Cartea I va apărea peste câteva ḑile și se va speda franco și gratisŭ orĭcui o va cere. Prețulŭ de abonamentŭ pe unŭ anŭ 1 fl. 20 cr. v. a., pe o jumĕtate de anŭ 60 cr. v. a., ne rugămŭ a se asigna câtŭ mai curêndŭ la adressa: Redacțiunei dela *Cărțile „Săteanului Românŭ"* per Balázsfalva, în Sâmcelŭ.

Dumneḑeu ne ajute!

I. Popŭ Reteganulŭ.
Redactorŭ-editorŭ a Cărțilorŭ Săteanului Românŭ

DIVERSE.

Cununiă. — D. *Basiliu Boneu* și d-șóra *Otilia Feieru* 'șĭ-au serbatŭ cununia lorŭ în ḑiua de 29 Decemvre st. v. în biserica gr. or. din Bradŭ.

***

Arta de a subscrie. — O subscriere trebue se întrunéscă trei calitățĭ, spre a nu putea fi contrafăcută séu falsificată cu înlesnire. Mai ântêi se cere sĕ fiă legibilă. Apoi trebue, ca semnătura sĕ se usuce repede. Pentru acésta e de lipsă ca manu propriu se nu aibă trăsăturĭ gróse; semnătura trebue făcută cu vêrfulŭ condeiului ușorŭ. In sfêrșitŭ se cere ca semnătura se fiă neimitabilă. Era obiceiu de a încunjura séu sublinia numele cu trăsăturĭ complicate. Aḑĭ trăsăturile de pénă cele mai împletecite se reproducŭ ușorŭ de celŭ mai micŭ copistŭ. Adevĕratulŭ mijlocŭ de a face semnătura neimitabilă, este de a-o face cu o singură trăsură de mână fórte repede, fără înfrumsețărĭ, se cere o obicinuință estraordinară pentru a puté imita o astfelŭ de semnătură.

***

Unŭ procesŭ scandalosŭ. — La Viena s'a pertractatŭ ḑilele trecute o afacere fórte scandalósă. De mulțĭ anĭ sculptorulŭ Kajetan Krzivaneck traia în concubinagiu cu sora sa; se născură 7 copii din relațiile lorŭ incestuóse. Fratele și sora fiindŭ urmărițĭ după plângerea colegiului eclesiasticŭ alŭ cartierului, au fostŭ chemațĭ înaintea tribunalului. Kajetan Krzivaneck e de 60 de anĭ; sorŭ sa Ana de 50. Ei au fostŭ osindițĭ la câte 6 sĕptĕmânĭ de închisóre cu oprirea de a mai locui împreună în viitorŭ. Desbaterile s'au făcutŭ în ședință secretă. Când au auḑitŭ pronunțarea sentinței, condamnații au începutŭ a plânge. Krzivaneck s'a depărtatŭ, rĕzimatŭ de brațulŭ surorei sale, esclamândŭ: „O domnilorŭ judecătorĭ, mĕ ucidețĭ! Nu potŭ trăi fără de soră mea. Amŭ îmbĕtrânitŭ împreună, și unulŭ lângă altulŭ vomŭ fi până la mormêntŭ!"

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 19 Ianuariu st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	100 90
Rentă de hârtiă 5%	92 55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 25
Bonurĭ rurale ungare	104 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 —
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	103 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 76
Bonurĭ rurale transilvane	103 75
Bonurĭ croato-slavone	103 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	—.—
Renta de hărtiă austriacă	84.10
Renta de arg. austr.	84.30
Renta de aurŭ austr.	111 80
Losurile din 1860	140 40
Acțiunile băncei austro-ungare	870 —
Act. băncei de creditŭ ung.	301 75
Act. băncei de creditŭ austr.	296 75
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 91
Napoleon-d'orĭ	10.00½
Mărcĭ 100 împ. germ.	6.190
Londra 10 Livres sterlinge	126.25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 3 Ianuariu, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	87	88
Renta rom. amort. (5%)	93	93½
» convert. (6%)	84½	85½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	101	102
» „ „ (5%)	84½	85
» » urban (7%)	95	96
» » „ (6%)	89	90
» » » (5%)	80	81
Banca națională a României	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	16.¼	17
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 20 Ianuariu st. n. 1886

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.52	8.56
Argint românesc	8.40	8.45
Napoleon-d'orĭ	9.95	10 00
Lire turcescĭ	11.26	11 36
Imperialĭ	10.22	10.32
Galbenĭ	5 85	5.90
Scrisurile fonc. »Albina«	100.—	101.—
Ruble Rusescĭ	123.—	124.½
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Nro. 589 1886. 1—1.

Publicațiune.

De vreme ce numai o mică parte din dajdierĭ a corespunsŭ pănă în 15 a lunei curente publicațiunei exmise de cătră oficiolatulŭ orășenescŭ de dare ddto 31 Decemvre 1885 Nro. 6049/1885 referitóre la ascernerea fassiunilorŭ de dare de câștigŭ de clasa III și IV, de aceea se defige, conformŭ §-lui 15 alŭ art. de lege 44 din 1883, unŭ nou terminŭ de 8 ḑile pentru ascernerea acestorŭ fassiunĭ, provocându-se din nou acei supușĭ dărei de câștigŭ de classa III și IV precum și partidele acele carĭ au capitale date cu camătă, — ca sĕ'șĭ ascearnă fassiunile de dare oficiolatului orășenescŭ de dare celŭ multŭ pănă în 24 Ianuariu a. c., pentru că la casŭ contrariu sĕ va defige darea pentru acei, carĭ au negligeatŭ amintitulŭ terminŭ, — ex offo.

B r a ș o v ŭ, 16 Ianuariu 1886.

Magistratulŭ orășenescŭ.

Nro. 434 - 1886. 2 -3.

Publicațiune!

Conformŭ punctului 3 din art. de lege XXVII ex 1880 se provócă atâtŭ cei indigenĭ câtŭ și cei streinĭ locuitorĭ în Brașovŭ, carĭ sunt obligațĭ la solvirea taxei pentru eliberarea de miliție, ca sĕ arate subscrisului magistratŭ până la finea lunei Fevruarie a. c. posițiunea de cetățianŭ, locuința, numele și locuința dătătorului de lucru, numele cercului de asentare resp. a acelei comune, unde din causa unui motivŭ au fostŭ eliberațĭ de serviciulŭ armatei permanente séu acelei pentru apĕrarea țĕrei, mai departe, anulŭ decăndŭ se computā eliberarea, și în fine sĕ'șĭ documenteze suma contribuțiunilorŭ directe, măsurate pentru anii trecuțĭ.

Recerutele liste de fasionare sĕ potŭ procura în decursulŭ órelorŭ de oficiu din localu conscrierei militare, ulița Căldărarilorŭ Nro. 519-a, etagiulŭ I.

B r a ș o v ŭ, 12 Ianuariu 1886.

Magistratulŭ orășenescŭ.

Anunțămŭ acelorŭ onorațĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se abona la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecțiunea completă.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne		Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timișŭ	—	—	1.40	—
Brașovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Hașfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighișóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.0	—
Mediașŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĕ	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9 12	—
Ghirișŭ	4.09	—	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu	5.56	—	12.59	—
	6.08	—	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.31
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.05
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12 59	—
Szolnok	2 58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10 50	—
	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus		Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	--
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.4[illegible]
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	--
Mező-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.1[illegible]	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.0[illegible]	5.50	--
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.35	6.24	--
Clușiu	—	—	5.05	6.43	--
	12 0[illegible]	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	—	—	10.44	-
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	--
Blașŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa micĕ	7.00	—	—	12.36	--
Mediașŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	--	1.56	6.40
Sigișóra	—	—	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5 30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.3
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timișŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.4[illegible]

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 5[illegible]
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8 00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10.10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Hațegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8 46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4 04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7 40	2 54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6 49	9.33	5 28
Banița	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.4
Pui	8.50	11.37	7.35
Hațegŭ	9.31	12 17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1,35	9.15

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ.